

Kohtuasi C-765/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

16. detsember 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado de lo Mercantil de Palma de Mallorca (Palma de Mallorca kaubanduskohus, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

24. november 2022

Hagejad:

Luis Carlos

Severino

Isidora

Angélica

Paula

Luis Francisco

Delfina

Kostja:

Air Berlín PLC & CO Luftverkehrs KG, Sucursal en España

Kohus: **Juzgado de lo Mercantil**

Asukoht: **Palma de Mallorca**

Koda: **1**

Kuupäev: **24/11/2022**

[...]

Lahendi liik: **kohtumäärus**

[...]

[kohtukoosseisu, menetluse ja poolte andmed]

KOHTUMÄÄRUS

PALMA DE MALLORCA, 24. novembril 2022.

[...] [menetluslikud vormelid]

ASJAOLUD

1. Hagejad esitasid kuninga 5. mai 2020. aasta seadusandliku dekreeedi 1/2020, millega kiidetakse heaks pankrotiseaduse konsolideeritud redaktsioon (Real Decreto Legislativo 1/2020 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal; edaspidi „Hispaania pankrotiseadus“), artikli 289 lõike 2 alusel pankrotimenetluse nõude, vaidlustades pankrotihalduri tehtud inventuuri ja võlausaldajate nimekirja. Pankrotihaldur vastas nõudele ettenähtud tähtajal ja nõuetekohaselt.

Pooled kohtuistungi korraldamist ei taotlenud ja kohus ei pidanud seda ka vajalikuks. Kohus peab asja lahendama ilma täiendavate menetsustoiminguteta vastavalt Hispaania pankrotiseaduse artikli 540 lõikes 2 sätestatule.

2. Hispaania tsiviilkohtumenetluse seaduse (Ley de Enjuiciamiento Civil) artikli 39 ja kohtuvõimu käsitleva 1. juuli 1985. aasta konstitutsioonilise seaduse 6/1985 (Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial) artikli 4 *bis* kohaselt küsiti kohtumäärusega pooltelt ja prokurörielt seoses liidu õiguse tõlgendamisel tekkinud kahtlustega, kas oleks asjakohane esitada Euroopa Liidu Kohtule tõlgendamiseks eelotsusetaotlus ja juhul, kui see on asjakohane, siis millises ulatuses.

ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

1. Põhikohtuasja ese ja peamised asjaolud

- 1 Menetluses on vaidluse all inventuur ja võlausaldajate nimekiri, mille tegi pankrotihaldur äriühingu AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG teiseses pankrotimenetluses.
- 2 Charlottenburgi (Berliin, Saksamaa) esimese astme kohtu 1. novembri 2017. aasta otsusega [...] algatati äriühingu AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG maksejõuetuse põhimenetlus.
- 3 6. novembri 2020. aasta kohtumäärusega algatati äriühingu AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, kes tegutseb Hispaanias üksuse AIR BERLIN

PLC & CO LUFTVERKEHRS KG, sucursal en España, vahendusel, võlausaldajate avalduse alusel teisene pankrotimenetlus.

- 4 Hagejad, kes on üksuse AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG Hispaania filiaali, mis lõpetas tegevuse pärast Saksamaal põhimenetluse algatamist, töötajatest kohalikud võlausaldajad, esitasid Hispaania töökohtusse mitu nõuet.

Audiencia Nacionali (üleriigiline kohus, Hispaania) tööõiguse koja 30. aprilli otsusega [...] tunnistati koondamised alates 24. novembrist 2017 tühiseks. Kohtuotsusega tunnistati koondamine tühiseks, kuna ei ole tõendatud, et Saksa kohtu määratud pankrotihaldur hr [Lucas] oleks algatanud Hispaanias territoriaalse pankrotimenetluse, et saada pankrotikohtunikult kohtulik luba, ja samuti kuna töötajate seaduslikele esindajatele ei esitatud kohustuslikke dokumente.

Hispaania töökohtud tuvastasid töötajate koondamise tühisuse ning kohustasid nende tööle ennistamise võimatuse tõttu äriühingut AIR BERLIN PLC & CO LUFTVERKEHRS KG maksma neile hüvitist ja vahepeal saamata jäänud töötasu teatavas summas.

- 5 Pärast teise ja territoriaalse pankroti väljakuulutamise nõude esitamist väljastas maksejõuetuse põhimenetluse haldur kinnitused, et töötajate nõuded on lisatud võlausaldajate nimekirja summas, mis vastab Fondo de Garantía Salarialilt (töötasude tagatisfond; FOGASA) taotletud summale või on sellest suurem, vastavalt 6. märtsi 1985. aasta kuninga dekreediga 505/85 artikli 25 lõikes 4 sätestatule. Ja töötajad said kätte osa oma nõuetest, arvestades ettenähtud seaduslikke piirmäärasid.
- 6 Hispaanias läbi viidud teiseses ja territoriaalses pankrotimenetluses esitas Hispaania pankrotiseaduse artikli 290 ja artikli 293 [lõike 1 punkti 2] sätete alusel määratud pankrotihaldur esialgse teatise, mis sisaldas võlausaldajate nimekirja. Võlausaldajate nimekiri on dokument, milles pärast nõudeavalduste esitamist ja kontrollimist tunnustatakse nõuded pankrotimenetluses ja määratakse nende rahuldamisjärk.

Pankrotihaldur leidis, et töötajate nõuded olid võlausaldajate nõuded (*créditos concursales*) ja liigitas need üldisteks ja tavanõueteks.

- 7 Töötajad vaidlustavad Hispaania pankrotiseaduse artikli 297 lõike 1 alusel võlausaldajate nimekirja osas, mis puudutab nende nõuete tunnustamist ja liigitamist. Nad väidavad, et nende nõuded tuleb liigitada massinõueteks (*créditos contra la masa*). Ja seetõttu kuuluvad need Hispaania pankrotieeskirjade kohaselt väljamaksete tegemisel rahuldamisele esmajärjekorras.

2. Asjakohased õigusnormid

Töötajad väidavad samas, et Hispaania pankrotiseaduse artikli 242 lõikes 8 tehtud viidet töösuhetest tekkinud nõuetele, sealhulgas pärast pankroti väljakuulutamist toimunud koondamise või töölepingu lõpetamise eest makstavate hüvitiste kohta, tuleb mõista nii, et see viitab maksejõuetuse põhimenetluse, mitte aga teisese menetluse algatamise kuupäevale.

Määruse (EL) 2015/848 põhjenduses 22 on nenditud, et liikmesriikide materiaaõiguse sätete erinevused ei võimalda võtta kogu liidus kasutusele üldist rahvusvahelist maksejõuetusmenetlust. Koos tagatud asjaõigustega on just töösuhetest tekkinud nõuete liigitamist käsitlevate õigusnormide erinevus Euroopa tasandil see, mis õigustab lihtsustatud üldise menetluse kehtestamist, milles on lubatud algatada territoriaalseid menetlusi, mis hõlmavad ainult selles riigis asuvat vara, kus maksejõuetusmenetlus algatatakse. Nimetatud põhjenduses on samuti märgitud, et „[k]äesoleva määruse järgmisel läbivaatamisel on vaja välja selgitada edasised meetmed töötajate eelisõiguste parandamiseks Euroopa tasandil“.

Selles vaates sisaldab määrus (EL) 2015/848 sätteid, mille eesmärk selgelt on kaitsta töötajaid niisuguste välismaiste pankrotieeskirjade kohaldamise eest, mis erinevad omamaistest töölepingut reguleerivatest sätetest.

Artiklis 13 on kehtestatud erand *lex fori concursus*est, et tagajärgi töölepingutele reguleerib ainuüksi selle liikmesriigi õigus, kelle õigusakte kohaldatakse töölepingutele, ja samuti, et menetluse algatanud riigist erineva riigi kohtutel on pädevus kiita heaks töölepingute lõpetamine või muutmine, isegi kui territoriaalset menetlust ei ole algatatud.

Samas on põhjenduses 72 kinnitatud, et:

„[k]õik muud maksejõuetusõigusega seotud küsimused, nagu töötajate nõuete kaitstus eelisõigustega ja selliste eelisnõuete rahuldamisjärgud, tuleks kindlaks määrata selle liikmesriigi õigusega, kus maksejõuetuse (põhi- või teisene) menetlus on algatatud [...]“.

Käsitletavad töösuhetest tekkinud nõuded on vastavalt määruse (EL) 2015/848 artiklis 45 sätestatud võimalusele – nagu kinnitab põhimenetluse pankrotihaldur – tunnustatud põhimenetluses rahuldamisele esmajärjekorras, kuna neid käsitatakse massinõuetena Saksa õiguse kohaselt, mis on kohaldatav õigus seetõttu, et Saksamaa on riik, kus algatati pankroti põhimenetlus.

Teiseses maksejõuetusmenetluses on vaidlustatud pankrotihalduri otsus, kes on teatises sisalduvas võlausaldajate nimekirjas lugenud töötajate nõuded võlausaldajate nõueteks, mis ei kuulu seega rahuldamisele esmajärjekorras. Pankrotihaldur tegi sellise otsuse seetõttu, et ta asus seisukohale, et Hispaania pankrotiseaduse artikli 242 lõikes 8 tehtud viide töösuhetest tekkinud nõuetele, mis tekivad või mis tuvastatakse kohtuotsusega pärast maksejõuetusmenetluse algatamist, viitab maksejõuetuse teisesele, mitte põhimenetlusele.

Pankrotihalduri tõlgendus ei ole kooskõlas Hispaania pankrotiseaduse – mis vastavalt määruse (EL) 2015/848 artiklile 35 koostoimes artikli 7 lõikega 1 ja [artikli 7] lõike 2 punktidega g ja h on lõppkokkuvõttes kohaldatav seadus, et määrata kindlaks võlgniku pankrotivara suhtes esitatavad nõuded ning pärast maksejõuetusmenetluse algatamist tekkinud nõuete menetlemine – artikli 24[2] lõike 8 grammatilise tõlgendusega.

Samas võib see tõlgendus olla vastuolus määruse (EL) 2015/848 artikli 35 ja artikli 7 lõike 1 ja [artikli 7] lõike 2 punktide g ja h koostoimes põhjendusega 72 süstemaatilise tõlgendusega lihtsustatud üldise menetluse raames, mida määrus ette näeb. Iseäranis, kui põhjenduse 40 koostoimes põhjendusega 23 kohaselt on üks eesmärkidest, mis õigustab võimalust algatada teiseseid maksejõuetusmenetlusi, kohalike huvide kaitsmine. Ja ei ole just päris loogiline, kui määrus näeb nende kaitsmise huvides ette, et nõuete rahuldamisjärgu või töötajate nõuete eelisõiguse kindlaksmääramine toimub vastavalt maksejõuetusemenetluse algatamise riigi seadusele, kuid selle kohaldamine kahjustab lõppkokkuvõttes huve, mida soovitakse kaitsta.

Nendel põhjustel on vaja esitada järgmised eelotsuse küsimused Euroopa Liidu Kohtule kui liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise ja kohaldamise tagajale.

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015[5]. aasta määruse (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (edaspidi „määrus (EL) 2015/848“) artiklis 35 on sätestatud, et:

„[k]ui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse teisese maksejõuetusmenetluse suhtes selle liikmesriigi õigust, kelle territooriumil teisene maksejõuetusmenetlus algatatakse.“

2. Määruse (EL) 2015/848 artiklis 7 on sätestatud, et:

„1. Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse maksejõuetusmenetluse ja selle tagajärgede suhtes selle liikmesriigi õigust, kelle territooriumil menetlus on algatatud (edaspidi „menetluse algatanud riik“).

2. Menetluse algatanud riigi õiguses sätestatakse menetluse algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused. Eelkõige määratakse kõnealuses õiguses kindlaks:

[...]

g) võlgniku pankrotivara suhtes esitatavad nõuded ning pärast maksejõuetusmenetluse algatamist tekkivate nõuete menetlemine;

h) nõuete esitamine, kontrollimine ja tunnustamine“.

3. Kuninga 5. mai 2020. aasta seadusandlik dekreet 1/2020, millega kiidetakse heaks pankrotiseaduse konsolideeritud redaktsioon, näeb võlgniku pankrotivara suhtes esitatavate nõuete tunnustamisega seoses ette järgmist:

Artikli 280 lõige 1: „Üldised nõuded on:

töötasu nõuded, mida ei ole tunnustatud eelisõigusega nõudena, summas, mis saadakse kolmekordse kutsealadevahelise töötasu alammäära korrutamisel nende päevade arvuga, mille eest töötasu on jäänud maksmata; töölepingu lõppemise alusel makstavad hüvitised summas, mis vastab seadusest tulenevale alammäärale, mis arvutatakse summa alusel, mis ei ületa kolmekordset kutsealadevahelise töötasu alammäära; hüvitised tööõnnetuse ja kutsehaiguse eest, millele tekkis õigus enne pankroti väljakuulutamist; sotsiaalkindlustuse sissemaksed, mille eest vastutab seaduse alusel pankrotis olev isik, ja lisatasud töötervishoiualaste kohustuste täitmata jätmise eest, mille tasumise kohustus tekkis enne pankroti väljakuulutamist.“

Artikli 269 lõige 3

„Tavanõuetena käsitatakse nõudeid, mis käesoleva seaduse kohaselt ei ole eelisõigusega nõuded ega kõige viimasena rahuldatavad nõuded.“

4. Kuninga 5. mai 2020. aasta seadusandlik dekreet 1/2020, millega kiidetakse heaks pankrotiseaduse konsolideeritud redaktsioon, sätestab pärast maksejõuetusmenetluse algatamist tekkinud nõuete menetlemise kohta järgmist:

Artikli 242 lõige 8

„Massinõuded on:

[...]

nõuded, mis on tekkinud pankrotis oleva isiku majandustegevuses või tegevuses tööandjana pärast pankroti väljakuulutamist. See hõlmab pärast pankroti väljakuulutamist töösuhtest tekkinud nõudeid, kaasa arvatud pärast pankroti väljakuulutamist toimunud koondamise või töölepingu lõpetamise eest makstavad hüvitised [...].“

Artikkel 429. „Massinõuete väljamaksmiseks tehtav mahaarvamine“.

„Enne võlausaldajate nõuete väljamaksmist arwab pankrotihaldur pankrotivarast maha asjad ja õigused, mis on vajalikud massinõuete rahuldamiseks“.

3. Otsuse põhjendused.

Nagu juba märgitud, puudutavad poolte vastandlikud seisukohad ja liikmesriigi kohtu tõlgendamist käsitlevad kahtlused peamiselt maksejõuetusmenetluse algatamise kuupäeva, mida tuleb arvestada, et liigitada töötajate nõuded

massinõueteks või võlausaldajate nõueteks. Ja täpsemalt, kas arvesse tuleb võtta maksejõuetuse põhimenetluse või teisese menetluse algatamise päeva.

Pankrotihaldur leiab, et see peab olema maksejõuetuse teisese menetluse algatamise otsuse kuupäev. Ja kuna töökohtute otsused tehti pärast pankroti põhimenetluse algatamise kuupäeva, kuid enne pankroti teisese menetluse oma, on nõuded võlausaldajate nõuded.

RESOLUTSIOON

Eeltoodu põhjal tuleb Euroopa Liidu Kohtule esitada järgmine eelotsuse küsimus:

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määruses (EL) 2015/848 (maksejõuetusmenetluse kohta) ette nähtud lihtsustatud üldise menetluse raames, mis võimaldab algatada teiseseid menetlusi, mis hõlmavad ainuüksi vara, mis asub menetluse algatanud riigis,

tuleb artiklit 35 ning artikli 7 lõiget 1 ja [artikli 7] lõike 2 punkte g ja h koostoimes põhjendusega 72 tõlgendada nii, et teisese menetluse algatanud riigi seaduse kohaldamine „pärast maksejõuetusmenetluse algatamist tekkivate nõuete menetlemisele“ viitab pärast põhimenetluse, mitte teisese menetluse algatamist tekkivatele nõuetele?

Peatada asja menetlus kuni eelotsusetaotluse lahendamiseni Euroopa Liidu Kohtu poolt.

[...]

[Menetluslikud lõpuvormelid ja kohtuniku allkiri]